

"זו לא מפלגה ניאו-נאצית, אלא רק מאוכזבי מרקל"

מומחים ישראלים לפוליטיקה הגרמנית סבורים כי הבהלה סביב מפלגת הימין הקיצוני "אלטרנטיבה לגרמניה", מוגזמת. "זו מפלגה של בורגנים, מאוכזבי מרקל בורגנים וגם ניאו נאצים. היא דומה לבית היהודי, שיש בה זרמים שונים", מסביר ד"ר גיל ירון

אסף גולן | 25/9/2017 22:56 תגיות: נאציזם, ימין, ישראל, גרמניה

גרמניה סוערת. עם פרסום תוצאות הבחירות בגרמניה אמש (א'), שבישרו על כניסתה של מפלגת הימין הקיצוני "חלופה לגרמניה" לפרלמנט לראשונה מזה יותר מחצי מאה. לאחר היוודע תוצאת הבחירות יצאו אלפי מפגינים לרחובות ברלין, נשאו שלטים בגנות המפלגה, וקראו קריאות כדוגמת: "חזירים נאצים".

הפגנות נגד מפלגת הימין "אלטרנטיבה לגרמניה" צילום: EPA

אבל מומחים לפוליטיקה הגרמנית בישראל, סבורים שהבהלה מוגזמת: לא מדובר בניאו-נאצים, אלא בתופעה פוליטית עולמית של מצביעים שאיבדו עניין במפלגת ה"מרכז", ובנוסף קיים גם סיכוי טוב שהתופעה תהיה טובה בסך הכל לישראל.

ד"ר עמנואל נבון מומחה ליחסים בינלאומיים מאוניברסיטת תל אביב מסביר כי למרות הנימות הקשות מאוד כנגד זרים שיש במפלגת אלטרנטיבה לגרמניה, לפחות בקרב חלק ממנהיגי המפלגה, לא מדובר בגלגול מודרני או בממשיכה של המפלגה הנאצית. "מפלגת 'אלטרנטיבה לגרמניה' קמה בכלל על הזעם בימין הגרמני מכך שאנגלה מרקל חילצה כלכלית את יוון ב-2013. זו הייתה הסיבה המרכזית להקמת המפלגה. אלו היו מצביעים של מרקל שלא הבינו למה הם צריכים לחלץ כלכלות כושלות כמו יוון ואחרות בכסף שלהם. הם זעמו על כך מאד וזה היה הטריגר המרכזי להקמת המפלגה. כלומר זה לא היה בהכרח טריגר ימני קיצוני קלאסי אלא זעם על החלטה שנויה במחלוקת של מרקל".

תומכי מרקל ממתינים לתוצאות הבחירות צילום: AFP

עם זאת, נבון מסביר כי את עיקר כוחה קיבלה המפלגה בשנתיים האחרונות. "בשנת 2015 אנגלה מרקל הפתיעה שוב את השותפים שלה והחליטה על דעת עצמה לקבל אל תוך גרמניה מיליון מהגרים סורים. זו הייתה גם כן החלטה מאד שנויה במחלוקת. בעקבות ההחלטה הזו, מפלגת 'אלטרנטיבה לגרמניה' נכנסה גם לתחום הזה, והחלה להביע את ההתנגדות שלה להכנסת זרים בכמות ענקית למדינה, ובאופן הלאומיות הגרמנית. אז באמת החלו להישמע במפלגה לראשונה יותר קריאות של 'גרמניה לגרמנים'".

לפי נבון, הבסיס הרחב של תומכי המפלגה הוא למעשה מצביעים מסורתיים של אנגלה מרקל עצמה, שזעמו על ההחלטות שלה. "זה בעצם רוב הציבור שהצביע כעת למפלגה הזו והכניס אותה לפרלמנט. עם זאת נכון הדבר שגם גורמי ימין קיצוני חסו בצל המפלגה הזו והצטרפו אליה. זה נכון גם שהיא הפכה יותר למפלגת ימין קשה. אבל זה לא לפחות כרגע הקו השולט בה. זה יותר גורם אחד בתוכן שיש בה. לכן, כרגע אמנם זאת מפלגת ימין עם נימות בעייתיות, אבל זו לא מפלגה צאצאית של הנאצים, זה ממש לא שם. אלו אנשי ימין קלאסיים שפשוט זועמים על מרקל", הוא מסכם.

אנגלה מרקל ביום שלפני הבחירות צילום: AFP

העיתונאי והסופר אלדד בק, מסביר כי את מפלגת 'אלטרנטיבה לגרמניה' יש לראות על רקע תופעת מפלגות

המחאה שקמות בעולם, וכן על הרקע של תהליכים שעברו על גרמניה מאז איחודה מחדש. "בראשית הדברים צריך לומר שמפלגת מחאה זו תופעה מקובלת כיום בפוליטיקה. לאנשים נמאס מהפוליטיקה הקלאסית שנתפסת כלא מתפקדת, אז הם מחפשים לעצמם מפלגה חדשה להביע את המיאוס שלהם ממה שקורה. פעם הם מצביעים למפלגה כזו, ופעם לאחרת. הפעם זו מפלגת 'אלטרנטיבה לגרמניה' שקצרה את פירות המחאה הזו".

גם בק מדגיש שהמפלגה החדשה בבונדסטאג, מאגדת בתוכה מגוון רחב של דעות. "יש בה זרמים שמרניים, רויזיוניסטים, נאו נאצים, אנשי ימין קלאסי, מתנגדי זרים ועוד כוחות שונים. במצב שבו לטעמם של מצביעים רבים אנגלה מרקל כבר לא מייצגת מספיק עמדות ימניות, היה קל לציבור רחב להצביע למפלגה הזו, כל אחד לזרם בתוכה שהוא הזדהה איתו. יש הרבה אנשים שאומרים שמרקל כבר לא מייצגת ימין".

לאנשים נמאס ממרקל. מצביעים בקלפי בגרמניה צילום: Getty Images

בק מסביר שהתופעה שמייצגת המפלגה היא הרבה יותר גדולה מהתנועה הפוליטית עצמה. "יש כאן תהליך עומק בחברה הגרמנית שיש לשים אליו לב. במשך שנים רבות, מאז סוף מלחמת העולם השנייה, ההתנהלות של הנאצים נתפסה כחטא, והחלוקה של גרמניה נתפסה כעונש על החטא הזה. אלא שמאז איחוד גרמניה, יותר ויותר אנשים מהמרכז הגרמני, אינטלקטואלים וגורמים מהמרכז הבורגני, שאומרים מספיק. 'חטאנו, פשענו, שילמנו את המחיר כבר המון שנים ומותר לנו לנוע קדימה הלאה, די לחיות בצל העבר'. הגורמים הללו נמצאים בתוך מפלגת 'אלטרנטיבה לגרמניה' שמבטאת את הכמיהה הזו לחזור לנורמליות ולא לחיות בצל העבר. לכן היה סחף גדול לכיוונה של המפלגה הזו. אנשים אומרים: הגיע הזמן לדון שוב במה שחשוב לנו ובמה שמעניין אותנו, ולא לחיות בצל העבר. זה כוח משמעותי שיש לשים אליו לב", מסכם בק.

ד"ר גיל ירון, כתב העיתון 'די וולט' הגרמני, אומר כי העלייה של 'אלטרנטיבה לגרמניה' היא שילוב של מגמה עולמית, ומשבר חריף בתוך הפוליטיקה הגרמנית. עם זאת הוא מציין כי מבחינת ישראל עליית המפלגה תגרום לגרמניה דווקא להתאמץ להיות יותר פרו-ישראלית. "בגרמניה הייתה ממשלת אחדות לאומית, והיה מעין טשטוש של עמדות. אנשים הרגישו שזה הכל אותו דבר, ואין בידול של דעות. לכן הם אמרו לעצמם: למה להצביע למרקל, שלא מממשת רק את העמדות שלה אלא גם של מפלגות אחרות. היה מיאוס מהמצב המשונה הזה, ואנשים רצו לבדל את עצמם. הם חיפשו בית אחר".

פליטים מוסלמים בדרכם לגרמניה, 2015 צילום: EPA

ירון רואה בעליית כוחה של המפלגה חלק ממגמה עולמית. "למעשה, נוצרה כאן מפלגה של בורגנים, ניאו נאצים, מאוכזבי מרקל וגופים אחרים. זה קצת, להבדיל, דומה למפלגה כמו הבית היהודי בארץ שיש בה זרמים שונים. זה כמו הליכוד שכולל את דן מרידור וגורמים כמו פייגלין - יש במפלגה המון זרמים עם אג'נדות שונות, שמה שאיחד אותם זה המיאוס הכללי מזה שהמרכז לא מבטא כלום. הצבעת המחאה הזו היא חזקה מאוד, והיא תופעה עולמית ולא בהכרח גרמנית בלבד".

ירון סובר כי עלייתה של המפלגה מלמדת על משבר של ממש בפוליטיקה הגרמנית. "לראשונה זה שנים רבות למפלגות המסורתיות אין את רוב הקולות בפרלמנט, אלא יש פיזור גדול של הקולות. זו תופעה לא כל כך מוכרת בתוך גרמניה, והציבור שם לא כל כך יודע איך לעכל את זה".

לדעתו של ירון, ביחס לישראל יהיה דווקא שינוי לטובה. "הגרמנים יתאמצו עכשיו להראות שהם פרו-ישראלים דווקא על רקע העלייה של מפלגת ימין. בכלל, הבעיה הפלסטינית ירדה מסדר היום העולמי והיא לא נחשבת כבר לנושא מרכזי במזרח התיכון. לכן יהיה הרבה יותר קל לגרמנים לתמוך בישראל. הם מאוימים מצפון קוריאה, ממה שקורה בסוריה ומדברים אחרים. לכן, למרות התחזקות הימין הקיצוני לא נראה שינוי, אלא רק התחזקות של הקשר עם ישראל".